

“UKRAINIAN LABOR NEWS”

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: J 1465.

“УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ”

газета для робочого людю — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня місяться в Укр. Роб. Домі, на рої вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман. М. Попович, секретар.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man. Canada.

ВІТАЙТЕ, ДЕЛЕГАТИ І ДЕЛЕГАТКИ!

З'їзд Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім розпочинається ще за пару днів, але більшість делегатів вже прибули, якщо не всі. Прибули зі всіх далеких кінців Канади представники робітничих і фармерських організацій, представники працюючого українського населення, щоб порадитися над своїми недочетами, над справами своїх організацій, над своїми насущними потребами, щоб зробити підсумок минулої роботи і визначити шлях майбутньої творчої праці.

Шестий раз вони з'їзджаються за останніх шість літ. Шестий раз привітає їх в своїх стінах величава саля Українського Робітничого Дому у Вінніпегу. Далекий схід стріється тут з далеким заходом, індустриальний робітник з рільничим.

Пригадається перший з'їзд — навіть не з'їзд, але загальні річні збори членства Товариства Укр. Роб. Дім в 1920 році. З'їхали делегати і питають один одного звідки й кого представляє, яке товариство, якого воя напружено, яку роботу робить. Навіть Екзекутивний Комітет питає за делегатами, відшукує їх, записує, а про деяких дізнається вже в тязу наради. А наради-ж ті? Шукання спільного шляха, а найшовши його, спотикання по його грядках, тернах, колючках.

Не те тепер. Тепер кожний делегат знає куди він приїхав і чого. Приїхав від одної з частин того, що становить цілість. Приїхав з готовими думками, планами, які він внесе в загальну будову... Може вони, ці думки і плани, представляють собою сирівець — це не важко. Будівничий обтисне, примірує кожну неглину, додає до неї цементу і тільки тоді кладе не своє місце. Так кожну думку, пропозицію і план обшліфовує наш колективний будівничий — з'їзд, примірує до другого, третього, десятого плану і покладає його в основу дальшого організаційно-освітнього життя організації.

Кожний мінутний з'їзд додавав до організаційної будови нову цеглину. Так творилися Жіноча Секція, діточі школи, організація молоді, розвиток драматичних, співацьких і музичних гуртків, освітніх курсів, Робітничого Запозоного Товариства.

Тепер на тему дня прийшло фармерське питання. Порушувало воно було вже на минулому з'їзді, обговорювало його на провінційних з'їздах і нинішній з'їзд повинен з'єднати його в виразні рамці. Це питання на нинішньому з'їзді буде одним з найголовніших. І обговорювати його будуть не самі робітники для фармерів, але робітники й фармери спільно.

Так, крок за кроком, повільно, але стало вперед. Вперед без упину тяжким шляхом до кращого майбутнього. А на шляху тім розвіювати темноту, невідомість, забитість, серед яких звила собі кудало гієни, в образі людей і скалять свої гнілі зуби.

Пти цим шляхом, поборювати, перемагати всі перешкоди, нести світло знання, свідомості, єдність в працюючій масі і вести їх з собою, освітлюючи їм шлях і одночасно затримувати свою організаційну єдність — ось завдання Товариства У. Р.-Ф. Дім. Єдність! Це головна підвалина всієї праці, це запорука її успіху! Єдність робітників і фармерів, їх міцна і нерозривна злука у всіх галузях діляння.

А підвалини під таку злуку кладуть спільні робітничо-фармерські з'їзди. На долю нинішнього з'їзду припадає ця підвалину покласти. Від спільної праці робітників і фармерів, тісно залучених в Товаристві Український Робітничо-Фармерський Дім, залежить вся дальша праця для добра українських працюючих мас в Канаді.

Не хочемо хвалитися, але фактом є, що наша організація є не тільки одинокою дійсною організацією серед української колонії в Канаді, але й своєю чесною працею вона далеко-далеко випередила інші угруповання Українців. І цей небувалый успіх заключається виключно в тому, що робітничо-фармерські маси працюють в свідомості, єдності й розумінню свогою завдання. Минули вже часи, коли вояки в овець шкїрі держали в своїх лабах працюючі маси. Яркий промінь-клясової свідомості відкривачі українським робітникам й фармерам і вони власними силами почали творчу працю, яка з кожним роком все краще розвивається і дає бажані плоди. Працюючі українські маси Канади доказали, що вони можуть предрасно обійтись без тих “народних крикунів”, які запевняли всіх, що без них неможливо ніяка робота. Досвід доказав, що не робітництво й фармерство клонить голови перед тими закукученими крикунами, а крикуни, хоч зі злобою, такі з призначенням клонять колїсь зарозумілі голови перед робітниками.

За шість років свого існування — Товариство Український Робітничо-Фармерський Дім йшло прямою дорогою, не збачуючи ні на мить з неї. Не помогли ніякі виступи ворогів працюючих, що всіма найгідкішими способами старалися запламити нашу працю і зупинити її. Всі ці гідкі старання ворогів виходили на шкodu їм самим. Вони змінювали майже кожного року, оббрїхували, нападвали, кричали і самі все нічого і нічого не падали.

В цей час, коли в величавій салі У.Р.Д. у Вінніпегу зібрані є представники і представниці українського робітництва й фармерства цілої Канади — працюючі маси Канади, Злучених Держав, Радянської і Західної України знають про це і радіють цим. Радіють тому, що кожний наш з'їзд, це удар тяжкого молота в творчій-великій праці самих працюючих. Не словами, а ділами втілюється ця праця!

Товариші! делегати і товаришки делегатки! Широ вітаємо Вас в центральній робітничій святині і бажемо найкращих успіхів Вашій творчій праці в нарадах шестого з'їзду Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім. — Ви привезли з собою думки широких працюючих мас і всі ці думки створюють новий крок вперед.

За нами шість років праці. Шість років невтомно-чесної праці, на якій — немає ані одної плями. А перед нами нові роки, які це видно піднімають працюючі українські маси.

З гордіми-ясними чолами вперед! Шестий з'їзд, це шестий удар тяжким молотом в нашій творчій квалітурній праці!

МОСКВА СЬОГОДНЯ.

(Від нашого власного кореспондента.)

I. Перший раз довелось мені бачити Москву весною 1920-го року. Військово ешалон, котрим я їхав з Нижина на Казань, над Волгою, задержався на одній з московських станцій доволі довго. Не дивлячись на військовий режим, я тайком пішов до міста. Мені конче хотїлось купити блок-нот до рисования, фарби, олівця, а так же оглянути світової слави Третяковську галерею образів. Довго, довго блукав я вулицями, доки добивсь до галерї і оглянув її. Та ще довше прийшлося мені блукати, шукаючи олівця, фарби і блок-нота. Нїде ані одного магазину, ані одного склепу, де можна було би купити потрібні для мене річи. У величезній витринах лавування пороха ми прилапо. Нїде нічого купити не можна. Торговлі тоді ще не було. Це була епоха так званого воєнного комунізму.

На вулицях так же було доволї пусто, неначе в якїм-небудь повітовім містечку в неторговий день. З трудом вдалось мені знайти маленький блок-нот, олівець і декілька акварелї. Купив так же два печенї пироги з чорної житньої муки з якоюсь підмішкою, спеченї на якїсь машинівій олівці.

Ось так виглядала Москва чотири роки тому назад. На перший погляд видавалось, що це місто, котре вимірає зовсім. Та це тільки поверховий погляд. А там, в серединї за старинними мурами Кремля, котрий я обїїшов кругом, там кипїло життя. Там люде, про котрих весь світ говорив тоді, виконували пролетарську революцію. Там димив і починали кипїти роботи. По телеграфу, по радіо на всі сторони світа розносились революційні накази та повідомлення: “всім! всім! всім!” Це була та сама жива кипуча Москва, на котру були звернені очі цілого світа. Це була столиця революції, якою вона й сьогодня осталась.

II.

Минуло чотири роки і я знов сьогодня в Москві. Вже не випадково і тайком, а явно приїхав в Москву на всеозийний з'їзд робітничих і селянських кореспондентів.

Це зовсім не та Москва, що я бачив її в 1920 році. Шум, гам, крик, метушня. Рух на вулицях — добре оглядайся. Тисячі автомобїлів, повозок, автобусів, трамвай один за другим їде в слід. На вулицях, на пішоходах людей, як в розпоранїи мурав'їски. Магазини блистять. Вітрини вгинаються. В голові кружиться від вської яснїни. А на вулицях і площах чистота. Округа не кишить, не плеще. Не можна. Скрїзь на це спеціальні корибки, плавачки.

Торговля ожила. Нова економічна політика радянської влади дає змогу наживитись потрошки немогам, та це не шкідливо. Такий період необхідний був для дальшого розвитку революції. Але поряд з непоманом росте і розвивається за трудові копїлки радянська кооперація. На кожнім кроці кооперація, або дїрничковий продавець кооперативній. На кожнім кроці величезні державні магазини. Вибір їде хочеш. Твоя воля. Маєш повну свободу. В приватного торговця дороще тїя вибрати не має в чїм, а в кооперативній і державній торговлі краще, дешевше і величезний вибір. Людї скрізь повно. Купують тут і там. Де кому до смаку. Торговля, як кооперативна і державна, так і приватна, надвичайно швидко розвивається. На те “нен!” Хто кого побідить — вже й зараз видно, та тільки не всім. Багато це є короткозорих, що вірять в побїду непоманів. Але непомані самї в це не вірять.

III.

В Москві, як і вськім столичним містї, повно театрів, кіно-театрів і т. п. У всьх бувати менї не довелось. За два тижні дуже багато не встїгнеш. Але все таки з того, що бачив, яс-

но видно, що й на цїм полі мїстництва Москва різнїється від других столиць. У великим театрі грають старї звїсні опери. Спїви, музика, по кілька сот осіб на величезній сценї, музика в 200—300 чоловік, ну і повний театр публїки. Тут вські люде. Починаючи від простих, скромно але чисто одягнених робітничь, студентів, від червоноармїйських сїрхх одягів, аж до прозраних шовкових одягів наперфумованих дам непоманїни. В кіно-театрах теж саме. І старї фїльми і новї революційні і научні. Одним то подобається, а другим инше. А ось театр Всеволода Меєрхольда. Це новїсть. Мїстечтво вроджене революцією. Сцена всьх час відкрита. Дїї на сценї, так званї “епізоди”, проходять надвичайно жваво, з великим оживленням. Віє духом революції. Тут минулі останї роки, тут сьогоднїшний день, тут недалеке майбутнє, живе, правдиве, без розмальованих декораций, без занавїс, а дійсне, реальне. На сценї їде акція, а нї боках світланї напїсано-поясненїя та революційні напїси. Постановка “Дайш Європу” захоплює до того, що глядїти безконечно. І знов одним подобається, вони живуть тим, що на сценї дїється, а другї крутять носом. І тут те саме: “хто кого?”, чи буде відроджуватися старе буржуазне мїстечтво, чи поконе його нове революційне? Відповідь на це не важка. Ось вона. Постановки Меєрхольда їдуть в сотїй раз одні і ті самї, але як хочеть попасити в театр, то запасайтесь білетами тїждень наперед.

IV.

Книгарні трїщать від новостей. Новї видання появляються мабуть щогодини. Та не всі новости можна набути, їх не встигають друкувати. Багато таких книжок, що тут-же в Москві розходяться негайно, а на провінції не доходять. Ждуть другого, третього, десятого видання.

Газети ростуть все новї і новї. “Правда” друкується вже щодня в числі понад пів мїліона примірників. А всї другї газети і центральні і провінційнї ім числа не найдеш, бо воно щодня росте нестримно. Техніку друкування треба підніматї, бо стара техніка вже не справляється.

V.

В 1920 році я ходив тільки кругом Кремля попїд його мурами. А сьогодня через ворота переїшов в сам Кремль. Описати всього неможливо тут. Одно тільки важне, що там, де колїсь царї влаштовували свої церемонїї, сьогодня там вські важні з'їзди відбуваються, сьогодня там штаб всьвітньої революції — Комїтерн.

VI.

Поїхав на аеродром. Показав делегатський мандат і безплатно полїтав понад Московію на аеропланї.

Швидкий “Юнкер” легенько піднявся високо в гору на лїво і летїть понад Московію. В кабїнетї 4 пасажири. Дивлюсь через вікно на Московію. Яка вона дїрбенська. А от там дїми, дїми, все заховалось в дїмах. Це заводи, фабрики, це життї. Сьогоднїшний Кремль і ці дїми фабрїчнї, що підїмаються над Московію і над другими містами СРСР — це пострах, це загибїль не тільки радянським непоманам, але і всьвітній буржуазїї.

Іван Ткачук. Москва, 14. грудня 1924.

“РАДА ТРОХ”.

“Жеч Посполїта” повідомляє, що колишній вїленський воевода Роман, якого призначено на голову “ради трох” (комїсія в справї окраїн при радї мїністрів), розпочав роботу.

Польський уряд ухвалив продовжати річниць військово-полєвих судїв на схїдних окраїнах на півроку.

3 міжнародного робітничого руху

ЗА ЄДИНИЙ РОБІТНИЧИЙ ФРОНТ.

Французька Комунїстична Партїя звернулась до англїйських профспїлок з пропозиціями: підтримати боротьбу за єдність профспїлок Франції, створити єдиний фронт в боротьбі проти пляну Доса й за єдність профспїлчанського руху та за негайне задоволення вимог пролетарїату.

ЗАСІДАННЯ БЮРА ДВОХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІВ.

2. січня в Брюсселї відбулось засїдання Бюра президїї лондонського та амстердамського Інтернаціоналів. 5. та 6. січня відбулось засїдання виконкомів цих Інтернаціоналів.

На порядку денному між иншими справами було також обговорення тактики проти Комїтерну.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ НАРАДИ БЮРА ІНТЕРНАЦІОНАЛІВ.

На порядку денному наради Бюра президїї І. Інтернаціоналу та Амстердамського Інтернаціоналу профспїлок були такі справи: організаційна справа, про взаїмовідносини між лондонським та амстердамським Інтернаціоналами, про відношення до позаєвро-

пейського робітничого руху (очевидно, мова їде про взаїмовідносини з Американською Федерацією Праці), справа про 8-годинний робочий день, обговорення тактики проти Комїтерну, визначення політики лондонського та амстердамського Інтернаціоналів у справах, зв'язаних з переведенням пляну Доса та про відношення цих Інтернаціоналів до утворення міжнародного металургїчного тресту.

Нарада мала також визначити позицію лондонського та амстердамського Інтернаціоналів щодо до гарантїйного пакту (жєневський протокол Лїги Націй), загального розроблення та конгресу І. Інтернаціоналу, що повинен відбутись в 1925 році.

ВИСІЛКА КОМУНІСТІВ.

Люксембургський уряд вислав багатьох комунїстів. Деякі з висланих лише недавно прибули сюди з Франції та Бельгїї.

ВИСТУП ПАРТИЗАНІВ.

Газети повідомляють про виступ партизанів 18. грудня в Столбїцькому й Кременецькому повітах. Партизане напали на поміщицькі маєтки, звідки позабирали коней.

ТЕРОР У ПІВДЕННІЙ СЛАВІИ.

Південно-славський уряд, користуючись подїями в Альбанїї, вирішив оголосити країну в станї надзвичайної охорони й поставити поза законом рослущену хорватську республїканську селянську партїю. Багатьох членів хорватської селянської партїї арештовано. Партїю обвинувачують у тому, що вона брала участь у Сельтернї та підтримувала зв'язок з Комїтерном. Уряд вирішив також рослущити скупщину, сесїя якої зараз перервана на деякий час, і призначити вибори в кїнці лютого. Нова скупщина збереться лише в березнї.

РОЗСТРІЛ ПОВСТАНЦІВ НА КРЕСАХ.

Виконано смертний вирок над повстанцями, засудженими в справї нападу на стацію Лїсна: Харитоню Кравчуком, Іваном Павлюковичем, Миколою Ананкою й Іваном Фїранчуком. Першї трох — селяне Слонїмського й Пружанського повітів, останній — залїзничий робїтник. Просьбу засуджених помилувати президент Польщі відкинув.

Товариші! Відновляйте передплату на “Укр. Роб. Вістї”.

УКРАЇНЦІ ПІД РУМУНСЬКО-БОЯРСЬКОЮ КОРМИГОЮ.

Цими днями сповнилось 6 років, як румунська армія заняла Буковину. Румунський дїдич Янко Флорєндер, що став тоді при владї, почав своє правління з того, що поклявся до себе цілу ватагу народних “продївїдників” — бшувого буковинського комисара Бігарї та инших, і запропонував їм вступити на службу до Румунїї, а на умови, щоб вони дїдали печатки від усїх громад і поприкадали їх до спеціальних паперів. Цї папери Румунїї хотїла надїслати до Парижа, щоб потвердити своє право на Буковину на Версальській мировій конференції. Звичайно, на що чорну зраду тоді ще ніхто не пішов. Це був цїганський лїсий хївїст, пїсля якого Румунїї швидко показала вовчі зуби. Почалися арешти всїх, кого уважали небезпечним. Було заарештовано 900 осіб Українцїв, заарештовано всїх активних і політично свідомих громадян, заарештовано по селлах усїх політичних активних селянських діячів. Це був початок нової доби панування букарештського бабїшбузїства.

А румунська влада ставить того, хто покрїливо виконує волю не селян, а дїдичів, не захищає інтересів трудящого народу, а тільки слухає наказів окупантів.

Звичайно, коли хто слухняно виконує волю й накази жандармів, того влада не зачіпає. Але таких мало, бо сваволя жандармів велика і ніхто не може їм догодити. Тому влада попризначувала скрізь своїх комисарів (жерентів), які виробляють над селянином, що тільки самї забажають. Вони примушують селян робити завдо на Буковину на Версальській мировій конференції. Звичайно, на що чорну зраду тоді ще ніхто не пішов. Це був цїганський лїсий хївїст, пїсля якого Румунїї швидко показала вовчі зуби. Почалися арешти всїх, кого уважали небезпечним. Було заарештовано 900 осіб Українцїв, заарештовано всїх активних і політично свідомих громадян, заарештовано по селлах усїх політичних активних селянських діячів. Це був початок нової доби панування букарештського бабїшбузїства.

Румунїя почувалася страшенну небезпечку свого становища і намагалась поладотити свою справу походом на все, що має громадську силу. В Буковині кинуту сигурану — спеціальну політїчну поліцію, засновану 1907 року спеціальню для боротьби з революційним рухом. Крім того, в Буковині пригнали жандармїв, які також мали ті самї обовязки — “тягнути й не пускати”. Цї обмежувались спеціальню роботою на селї, тоді як сигуранка робила своє діло по містах. Крім того, військовї команди мали необмеженї повноваження судити й карати. Вїйськовї суди запанували скрізь, а найбільше в українській Буковинї.

Насамперед, удар було скеровано проти економічних інтересів трудящого населення, потім проти національно-культурних потреб, проти самоуправління та ріжних форм громадської самодїяльності. В Буковинї селянство навіть під австрїйською владою мало право самоуправління громад, могло само вибрати свої ради, своїх вїїтів та радних. Румунська влада знесла це право. Селянин не може поставити на чолї громади того, кого він хоче, а мусить коритись тому, кого поставит румунська вла-

що королївська Румунїя сама попів дуже поважє й виплачує їм навіть утримання, але до попів українських вона ставиться так, що навіть позарештовувала деяких із них, от як Брїндзана, Маланчука, Катеринкова, Глівку, Калєнука. А в Заставнї так навіть попана Івановичову висїлка рїзками.

Так румунська влада повідомиться в справах громадського самоуправління, в церковних питаннях, в судівництві. Подивимось, що вона зробила для школи, освіти, культури.

Український народ на Буковинї недавно почав учитись по школах. Довгий час у Буковинї були або нїмецькі або тільки румунські школи. Та довогрю боротьбою з австрїйською владою та з дїячими селяне дістали народню освіту на своїй рїдній мовї. Народні школи в той час, звичайно були просякнутї монархічним духом, проте, це все таки були які-такі школи, і селяне могли, принаймї, навчитися читати й писати. Так само в Буковині було чотири гімназїї, кілька класїв у семінарії для вїїтелеїв та жіноча семінарія. В Черновецькому університетї навіть було чотири катедри українською мовою: катедра української мови, літератури, історїї, катедри славістики тощо. Що зробила румунська влада в цьому?

Насамперед скажемо про народні школи. Вже в 1921 році Румунїя зрумунизувала 90 народних шкїл, де вчилось 16,000 дїтей; потім пішла румунїзація далї; і скоро було зрумунизовано всї 168 шкїл, в яких учились 30,000 дїтей.

Почавши з пївдня, румунська влада пішла на півнїч і закїнчила свою роботу повним закриттям українських шкїл. На їх місце подекуди позаводили румунські школи, але румунського населення для тих шкїл не було. Для прикладу візьмєм ось такі села: в Раранчу було 4,716 Українцїв, а Румунїв тільки 4; в Старїй Жучїчї — 2,363 Українцїв і 15 Румунїв; у Новїй Жучїчї — Українцїв 1,924, а Румунїв — 10. Скрїзь по тих селлах заведено румунську мову в школі. Спочатку Румунїя казали, що Українцї мають право учити по школах по українськом, тільки мовляв, немає українських пїдручників. А на ділі було так: румунська влада сама не хотїла друкувати українських пїдручників, а з законрону теж не допускала, бо вони не були румунсько-патріотичнї.

(Кїнець буде.)